

SPROGSTART

1-3 ÅR OG 3-6 ÅR

Til bibliotekspersonalet: Kort om Sprogstart og den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbud 0-6 år

Gennem fælles litteraturoplevelser sættes børns sproglige udvikling i fokus. Fælles litteraturoplevelser omsættes til leg og bevægelse, samtale om og fordybelse i de temaer, der knytter sig til udvalgte billedbøger. Det er fundamentet i Aalborg Bibliotekernes sprogstartskoncept.

Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer er de fire centrale områder inden for børns sproglige udvikling, som sprogstartskonceptet er bygget op om.

Konceptet er udarbejdet af bibliotekarer og sprogpædagoger og er kvalificeret af forsker Torkil Østerbye og Stig Toke Gissel. Forskningsprojektet Sprogstart blev fulgt af forsker Dorthe Bleses. (Se evt. mere på Sprogsporet.dk under Sprogstart)

I det følgende vises det, hvordan sprogstartskonceptet kan ses i samspil med den styrkede læreplan. Det er altså konceptet Sprogstart, der her sammenholdes med den styrkede pædagogiske læreplan, og ikke den enkelte billedbog, der indgår i Sprogstart.

Fx skal det af den pædagogiske læreplan fremgå, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalmiljøet som en del af det pædagogiske læringsmiljø. Det skal overvejes, hvordan lokalsamfundet – som fx biblioteket – kan inddrages for at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø. Besøg på

biblioteket kan i samspil med andet styrke det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet – men besøget kan og skal ikke stå alene.

Sprogstart 1-3 år og Sprogstart 3-6 år kan være med til:

- ✓ At inddrage lokalmiljøet i det pædagogiske læringsmiljø
- ✓ At etablere forpligtende fællesskaber
- ✓ At skabe et mangfoldigt læringsmiljø
- ✓ At sætte et bredt læringsbegreb i spil

Af den styrkede læreplan skal det fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse, inden for og på tværs af de følgende seks læreplanstemaer: *Alsidig personlig udvikling, Social udvikling, Kommunikation og sprog, Krop, sanser og bevægelse, Natur, udeliv og science, Kultur, æstetik og fællesskab*. Det understreges, at de seks læreplanstemaer skal ses i sammenhæng.

For at danne et overblik, vil læreplanstemaerne – trods deres indbyrdes sammenhæng – blive nævnt hver for sig og sammenholdt enkeltvis med konceptet Sprogstart.

Alsidig personlig udvikling

”Fordybelse understøtter også børnenes koncentrations- og abstraktionsevne, hvilket er afgørende for deres udvikling og læring i hjemmet, i dagtilbud, i skolen og videre i livet.” At fordybe sig i litteraturens verden kan deraf sætte nye perspektiver på det enkelte barns personlige udvikling. Den gode fælles læseoplevelse kræver plads, tid og rum til fordybelse. I Sprogstart vægtes den fælles læseoplevelse højt.

Social udvikling

”Læringsmiljøer skal understøtte børns lyst til at lege, udforske og eksperimentere.” Sprogstartskonceptet kan være med til at give alle børn en plads i fællesskabet gennem de fælles litteraturoplevelser. De forskellige lege, der er med i Sprogstart, er i udgangspunktet vokseninitieret – men en god litteraturoplevelse vil kunne give børn lyst til at lege videre – også efter sprogstartsposten er gemt væk.

Kommunikation og sprog

Det er oplagt at fremhæve læreplanstemaet *Kommunikation og sprog*. Her er fokus på en bred forståelse af børns sproglige udvikling og de mange aspekter, der spiller ind for at give børn gode muligheder for at udvikle sprog sammen med andre.

”Læringsmiljøet må tilbyde børn en bred vifte af sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter tilegnelsen af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn.” Intentionen med Sprogstart er at give mulighed for, at børn kan høre, gøre, røre og se ord i mange forskellige sammenhænge.

”Læringsmiljøet i dagtilbud må give børn adgang til bøger, skriveredskaber, papir (...) så børn bliver introduceret til bøgernes univers og nysgerrige på skriftsproget, herunder får mulighed for at kigge i bøger (...) får læst højt og snakke med det pædagogiske personale om det, bøgerne rummer.” Gennem den mangfoldighed, de udvalgte billedbøger i Sprogstart rummer, møder børn og voksne skriftsproget på fineste vis. Her bliver børnene præsenteret for både genkendelige og fremmede universer og møder ord og sætninger, som udfordrer og prikker til børns nysgerrighed på sammenhænge.

Krop, sanser og bevægelse

”I bevægelsesfællesskaber udvikler barnet mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker sin evne til at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik og kropslige udtryk.” At

bruge sin krop og sine sanser gennem læsning og leg med billedbøger er en væsentlig del af Sprogstartskonceptet. Som fx når børn og voksne med deres krop og mimik viser følelserne glad, sur, rasende etc.

Natur, udeliv og science

”Uderummet giver plads til sansning, bevægelse, fantasi og kreativitet og er et godt underlag for kolbøtter og vilde lege og eventyrlige og farlige lege. Lege, som stimulerer børns kreativitet, (...) og som giver plads til fantasi og fortolkning, når træstammen forvandles til en motorcykel.” I en række af legene indbyder Sprogstartskonceptet til, at uderummet tages i brug. Det kan eksempelvis være at læse højt udendørs i omgivelser, der passer til bogens univers, eller at gå på opdagelse i naturen med afsæt i bogens tema.

Kultur, æstetik og fællesskab

Med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab bliver blandt andre kunstarter litteratur, film, musik og sang fremhævet: **”Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte skabende virksomhed og æstetik, der er både indtryk og udtryk. Indtryksdimensionen består af børnenes egne æstetiske oplevelser i direkte møder med forskellige kunstarter såsom scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur.”** Når børn gives mulighed for at omsætte de indtryk, de møder til deres eget udtryk, kan æstetiske læreprocesser skabes. Med Sprogstart gives der mulighed for dette, når læseoplevelsen omsættes til et legende udtryk: fx når børn rapper, danser, tegner eller benytter sig af analoge og digitale læringsmaterialer.

sprogstart@aalborg.dk

Gritt Bang Elmeskov & Camilla Kvist Jepsen

Læs mere om den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbud 0-6 år på Børne- og Socialministeriets hjemmeside:

<https://socialministeriet.dk/arbejdsomraader/dagtilbud/paedagogiske-redskaber-og-rammer/den-styrkede-paedagogiske-laereplan/>